

Moilanen Anssi Petri Kalevi

Luomulypsykarjatalouteen siirtymisen kannattavuus

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Liiketalous
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ko.
Syksy 2013

**OPINNÄYTETYÖ
TIIVISTELMÄ**

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Koulutusohjelma Liiketalous
Tekijä(t) Moilanen Anssi Petri Kalevi	
Työn nimi Luomulypsykarjatalouteen siirtymisen kannattavuus	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Taloushallinto ja juridiikka	Toimeksiantaja -
Aika 27.11.2013	Sivumäärä ja liitteet 24 + liitteet
<p>Opinnäytetyö tarkastelee tekijöitä, joilla on vaikutusta kannattavampaan luomulypsykarjatalouteen. Tutkimus ei liity mitenkään aiempiin tutkimuksiin, vaan se esittää uutta informaatiota ja yhteenvedossa annetaan vastaus tutkimusongelmaan eli kuinka luomulypsykarjataloutta voidaan kehittää kannattavammaksi. Kannattavuuden kehittämisen avuksi laaditun luomumaatalousoppaan avulla yritys voi lisätä kannattavuuttaan, jos se etsii oppaasta vain omalle yritystoiminnalleen oleelliset tiedot.</p> <p>Opas käsittelee kannattavuutta laajasti ja esittää näkemyksiä, kuinka on Kainuussa mahdollista kehittää luomulypsykarjataloutta kannattavammaksi. Kehityksellinen osuus opinnäytetyöprosessissa käsitellään oppaan kehittämistehtävässä. Opas on tarkoitettu lähinnä maatalousyrittäjille, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään toimintaansa kannattavammaksi.</p> <p>Teoriaosuuteen on referoitu asiaan kuuluvaa tekstiä ja siihen viitataan oppaan jokaisessa asiakokonaisuudessa. Teoriatieto on perusta oppaan muille asiakokonaisuuksille. Oppaassa esitetään toimintamalleja, kuinka yritystoiminnasta voi luoda kannattavampaa. Yhteenvedossa on vastaus tutkimusongelmaan, uutta tietoa ja tavoitteita, joiden avulla yritys voi kehittää toimintaansa kannattavammaksi.</p> <p>Toiminnallinen opinnäytetyö on luonteeltaan kvalitatiivinen ja tietoperusta on laadittu teoreettisesta viitekehystä, joka on osin puutteellinen, mutta yleistettävyyden ja pätevyyden tunnusmerkit täyttävä. Opinnäytetyöraportti laaditaan Kajaanin ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoille, jotka voivat perehtyä verotukseen ja liiketaloudelliseen termistöön yrittäjyyden asiakokonaisuudessa.</p>	
Kieli	suomi
Asiasanat	kannattavuus, yrittäjyys, asiayhteys
Säilytyspaikka	☒ Verkkokirjasto Theseus ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

THESIS ABSTRACT	
School	Degree Programme
Business	Business Administration
Author(s) Moilanen Anssi Petri Kalevi	
Title Improving the Profitability of Organic Dairy Farming	
Optional Professional Studies Business Administration and Law	Commissioned by -
Date 7.11	Total Number of Pages and Appendices 22
<p>Abstract</p> <p>This thesis studies some factors affecting the profitability of organic dairy farming. The thesis cannot be related to any previous research; it only provides new information and the reflection section of the guide gives answers to the research problem: how organic dairy farming could be made more profitable. I am the author of the viability of development assistance. Using the guide book a company can increase the profitability by utilizing only the most important aspects concerning its operations.</p> <p>The theory part of the guide book deals with profitability in general and studies prospects on how it would be possible to make organic dairy farming more profitable in the Kainuu area. The development part of the thesis is included in the guide. The guide is targeted at agricultural entrepreneurs who are interested in developing their operations cost-effectively.</p> <p>The qualitative study criteria have been met in the functional thesis, but due to limited data interpretation of the theoretical material the thesis data cannot be generalized and regarded as universally valid. The thesis report can be used by students of the Kajaani University of Applied Sciences to familiarize with taxation and the business terminology in the field of the entrepreneurship.</p>	
Language of Thesis	english
Keywords	profitability, entrepreneurship, dairy farming
Deposited at	☒ Electronic library Theseus ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

TERMILUETTELO

1 JOHDANTO.....	1
2 OPINNÄYTETYÖN TEORIAN TARKASTELU LIIKETALOUDELLISTEN TUNNUSLUKUIEN VALOSSA.....	4
2.1 Katetuotto.....	4
2.2 Kustannuslaskenta.....	4
2.3 Panos-tuotosanalyysi.....	6
2.4 Taloudellisuus.....	7
2.5 Tappiot.....	8
2.6 Tuloksellisuus.....	8
2.7 Voitot.....	9
2.8 Tuottavuus.....	9
2.9 Vakavaraisuus ja maksuvalmius.....	10
2.10 Omavaraisuus.....	10
3 LUOMUMAATALOUSOPPAAN LAATIMINEN.....	11
4 TULOKSET.....	VIR
HE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.	
5 YHTEENVETO JA POHDINTA.....	14
LÄHTEET.....	19
LIITTEET	

TERMILUETTELO

Luomulypsykarjatalous	Lypsykarjatalouden harjoittamista luonnonmukaisesti erilaisten säädösten ja lakien puitteissa.
Maaperä	Tavallisimmin moreeni- tai turvemaasta muodostuva orgaanisen aineksen ja maalajin muodostuma kerrostuma, josta viljelykasvi saa tarvitsemansa veden ja ravinteet.
Viljavuus	Maaperän luontainen ravinnetila, jonka muutokseen voi vaikuttaa keinotekoisesti tai eri lannoitusmenetelmiä käyttäen.
Viljelykierto	Lohkokohtainen kasvilajien vuotuinen viljelysuunnitelma, jonka pituus vaihtelee viljelykasvista tai sen käyttötarkoituksesta riippuen.
Lannoitus	Maaperän ravinnepitoisuuden muuttaminen keinotekoisesti tai eri työmenetelmien avulla viljelykasvin kasvua ja kehitystä kohentavasti
Tuotantokulttuurit	Maatalouden taloudellisen, teknisen, ekologisen ja sosiaalisen kokonaisuuden muodostama yrittäjyyden pohja, jossa pyritään mm. mukautumaan maatalouden toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin ja kehittämään oman tilan toimintaa kannattavammaksi.
Luomulypsykarjatalouteen siirtyminen	Voimaperäisen viljelyn muuttaminen luonnonmukaiseksi siirtymävaiheen kautta tai erittäin harvoin tapahtuvan uuden yritystoiminnan aloittaminen saman siirtymävaiheen kautta erilaisten säädösten ja lakien puitteissa
Luomulypsykarjatalouden tulevaisuus	Luomulypsykarjatalouden asema ja imago kotimaisessa elintarviketuotannossa

Työnmenekki	Viljelijän käyttämä aika työhön / peltohehtaari / työvaihe yms.
Maanmuokkaus	Pellon pinnan kääntäminen ja kasvijätteen multaaminen syksyllä tai keväällä sekä pellon muokkaaminen edelleen kylvökuntoon keväällä
Kasvinsuojelu	Luontaisia (peittäminen, lajikevalinnat) ja ei-kemiallisia (esim. biologisia) keinoja käyttäen saatu suoja viljelykasveille kasvituholaisista vastaan
Rikkatorjunta	Mekaanisesti tapahtuva torjunta viljelykasvien luontaisten kilpailijoiden hävittämiseksi tarjoten pohjan viljelykasvin mahdollisimman laadukkaana ja määrällisesti suuren sadon kehittymiselle
Luomumaidon trendikkyys ja aseman säilyttäminen	Luomumaidon kysynnän lisääntymiseen vastaaminen tarjontaa lisäämällä ja ulkomaisten kilpailevien maitotaloustuotteiden boikotointi kotimaisen luomumaidon aseman parantamiseksi
Luomulypsykarjatalouden kilpailukykyisyys	Kotimaisen luomumaidon ja siitä edelleen jalostettavien tuotteiden kilpailukyky vertailussa voimaperäisessä viljelyssä tuotetun kotimaisen maidon kanssa Kilpailukykyeroja voidaan selittää mm. maidon paremmalla tuottajahinnalla ja tuloslaskelman kokonaisuudessaan parempana tulo- ja kulurakenteena tuotannon paremman suunnittelun johdosta.
Luomulypsykarjatalouden kehitystrendit	Maatalouden tuotantoympäristön muuntaminen tilan sisällä etä ulkoisesti eri sidosryhmien, päättäjien toimien ja siihen vaikuttavan lainsäädännön avulla

EU ja sen myöntämät tuet

EU: n tukipolitiikan rakenne valtion, alueen (esim. C3), tuotantosuunnan, eläinmäärän, pinta-alan suuruuden mukaan myönnettynä

Ympäristönäkökohtien huomioiminen luomulypsykarjataloudessa

Alueellisen maatalouden toimintaympäristön (ekosysteemi-biodiversiteetti) muodostama kokonaisuus, joka on muuttunut ajan saatossa lainsäädännön, yritystoiminnan ansiosta, sidosryhmien ja yrittäjien oman toiminnan seurauksena.

1 JOHDANTO

Luomumaataloustuotannossa on jatkuvasti etsittävä uusia keinoja kannattavuuden parantamiseksi ja tämän työn avulla niitä on saatavilla. Kiinnostuksen ja käytännön työkokemukseni vuoksi kannattavuuden parantamisen tutkiminen on mahdollista. Toiminnallisen opinnäytetyön avulla tuodaan esille keinoja, joilla kannattavuutta (tuotot - kustannus -ajattelua) viljelijä voi hyödyntää ammatissaan. Opas ei ole tarkoitettu tuomaan uutta tietoa tutkimusyhteisöille, vaan työstä tulee opas viljelijöille, jotka voivat hyödyntää opasta Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjaston kautta tilan tuotantosuunnan, oman kiinnostuksen sekä sisällön mukaan.

Opinnäytetyöraportti koostuu johdannosta, liiketaloudellisesta teoriaosuudesta, luomumaatalousoppaan laatimisen raportoinnista, tuloksista sekä yhteenvedosta ja pohdinnasta. Pohdinnassa kuvataan oppaan laatimisen vaiheet sekä kerrotaan kuinka johdon laskennan tunnuslukujen avulla voidaan havainnollistaa maatalousyrittäjyyden kannattavuutta liiketaloudellisesta näkökulmasta.

Osana opinnäytetyöprosessia laaditaan maatalousyrittäjille luomumaatalousopas, jonka avulla varmistetaan tutkimuksen toiminnallinen osuus. Oppaan avulla aktiivinen maatalousyrittäjä voi löytää uusia keinoja kannattavuuden parantamiseksi. Maatalousyrittäjyyden kannattavuuden parantamisen tutkiminen on mahdollista kiinnostuksen ja käytännön työkokemuksen vuoksi ilman suurta lähdeaineistoakin. Oppaan avulla esitetään keinoja, joilla kannattavuutta (tuotot - kustannus -ajattelua) viljelijä voi hyödyntää ammatissaan. Luomumaatalousopas ei tuo siis uutta tietoa tutkimusyhteisöille, vaan työstä tulee opas viljelijöille, jotka voivat hyödyntää työtä tilan oman kiinnostuksen mukaan. Viljelijä voi lisätä asiantuntemustaan perehtymällä oppaaseen, kouluttautumalla ja muiden viljelijöiden kanssa käymällä keskusteluilla. Viljelytoiminnasta pitkältä aikaväliltä kerätyt kokemukset ja niiden pohjalta tehdyt oman tilan kannalta parhaat mahdolliset kehittämistoimenpiteet ovat kuitenkin tärkein tekijä kannattavan maatalousyrittäjyyden luomisessa.

Kannattavuuden tarkastelu rajoittuu liiketaloudelliseen, viljelytekniseen ja yhteiskunnalliseen tarkastelunäkökulmaan. Oppaan pohdintaosuudessa on ratkaisumalleja tutkimusongelmaan sekä analyysi luomumaataloustuotannon kannattavuuteen vaikuttavista tekijöistä.

Oppaaseen on tullut uutta tietoa ja luettavuutta lisäävää havaintomateriaalia vähitellen opinnäytetyöprosessin aikana. Opasta voivat hyödyntää sekä pienet että suuret luomutilat, jotka siirtyvät tavanomaisesta viljelystä luomuviljelyyn.

Luomumaataloustuotannon kannattavuutta on tutkittu teoreettisen viitekehyksen pohjalta niin, että siitä on ollut apua tutkimusyhteisöille ja myös maatalouden organisaatioille, mutta tähän laadittu luomuopas sopii uuden tiedon etsimisen tueksi. Oppaan tarkoitus on tuoda uudenlaista ajattelua kannattavan luomuviljelyn aikaansaamiseksi, eikä niinkään esittää uusia toimintamalleja maatalousyrittäjyyden kehittämisessä.

[Teoria ja toteutus](#)

Oppaan laatimisessa on hyödynnetty pääasiallisesti Internetin lähdeaineistoa sekä vanhaa kirjallisuutta, jonka tieto pätee kuitenkin edelleen. Lähteinä on myös lehtiartikkeleita, erityisesti paikallisia kainuulaisten viljelijöiden käytännön kokemuksia luomuviljelyn saralta. Kuhunkin aihekokonaisuuteen on löytynyt sopivaa, aihepiiriä käsittelevää lähdeaineistoa. Opinnäytetyöraportin teoriaosuudessa on maatalousyrittäjyyteen liittyviä asioita liiketaloudellisesta tarkastelunäkökulmasta. Luomulypsykarjatalouden kannattavuutta käsitellään jokaisessa teoriakappaleessa, kuhunkin asiayhteyteen sopivalla tavalla, kuitenkin liiketaloudellisesta näkökulmasta.

Opinnäytetyöraportissa käytetty asiayhteyteen eli luomutuotannon kannattavuuskriteereiden tarkasteluun sopivan teoreettisen viitekehyksen tietoperusta on lainattu kuitenkin oppaasta. Vaikka lähdeaineisto kirjallisuuden osalta on vanhaa, on luomumaatalousoppaan tieto edelleenkin paikkansa pitävää. Asiasisältö ei ole muuttunut 2000- eikä 2010-luvulla, ja siksi se soveltuu yrittäjille hyödynnettäväksi. Aikakausi- ja sanomalehdistä saadut tiedot ovat puolestaan uusia, samoin 14.12.2012 luomuseminaarista kerätty tieto, joita on hyödynnetty lähdeaineistona.

[Valintojen loogisuus opinnäytetyössä](#)

Olenaisia liiketaloudellisia tunnuslukuja käyttämällä opinnäytetyöraportin teoriaosuudessa, jotka pohjautuvat liiketaloudellisesta näkökulmasta asiayhteyteen eli luomulypsykarjatalouteen ja sen kannattavuuden parantamiseen ovat osa valintojen loogisuutta. Havainnollistavaa aineistoa ei ole raportissa, vaikkakin se olisi työn kokonaisuuden hahmottamisen kannalta tärkeää. Toi-

minnallisen opinnäytetyöprosessin luettavuutta ja lukemisen mielekkyyttä lisäävän aineksen merkitys on suurempi oppaassa, jossa luetelmat ja luettelot lisäävät lukemisen mielekkyyttä.

[Valintojen perustelut opinnäytetyössä](#)

Opinnäytetyöraportissa perustelua tapahtuu jo teoriaosuudessa, mutta lopullisesti työn sisältö perustellaan pohdintaosuudessa. Ratkaisuja tutkimusongelmaan on kuitenkin vasta oppaan pohdintaosuudessa, jonka tarkoitus on etsiä keinoja kannattavamman luomuviljelyn aikaansaamiseksi. Opinnäytetyöraportin (ns. Theseus-versio) tarkoitus on raportoida opinnäytetyön aiheesta eli kannattavasta luomulypsykarjataloudesta liiketalouden alan opiskelijoille. Teoriaosuudessa esitetään liiketalouden johdon laskennan termistön avulla, mitkä tekijät vaikuttavat maatalousyrittäjyydessä kannattavuuteen.

Opinnäytetyö on tutkimusraportti, joka pohjautuu oppaan teoreettiseen, osittain vanhaan, mutta ajantasaiseen tietoon. Informaatio antaa lukijalle mahdollisuuden soveltaa maatalouden kannattavuuden terminologiaa liiketaloudelliseen tarkastelunäkökulmaan niin, että työ saavuttaa opinnäytetyöraportin sille asetetut tavoitteet. Opinnäytetyöraporttiin perehtymällä voi myös vahvistaa omaa ammatti-identiteettiään luomulypsykarjatalouden kannattavuuteen vaikuttavista tekijöistä liiketaloudellisten tunnuslukujen avulla.

[Opinnäytetyöprosessin \(opas, opinnäytetyöraportti\) arviointi](#)

Työ arvioidaan numeraalisella arvioinnilla. Opinnäytetyöprosessin hyväksymiseen vaaditaan mm. tiedonhaun koulutus ja aiheanalyysi opinnäytteen aiheesta. Opinnäytetyösuunnitelman laatiminen ja opiskelijan oma arviointi kuuluvat myös hyväksytyyn opinnäyteprosessiin. Julkaisulupahakemus ja julkaisusopimus sinetöivät työn pätevyyden. Opinnäytetyön juridinen puoli täyttyy julkaisusopimuksen avulla, jonka hyväksyy lopulta Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto.

2 OPINNÄYTETYÖN TEORIAN TARKASTELU LIIKETALOUDELLISTEN TUNNUSLUKIJEN VALOSSA

2.1 Katetuotto

Luomulypsykarjaryrittäjän pääasiallisia tuloja ovat maidon myyntitulot. Muuttuvia kustannuksia ovat ostot, joiden suuruus voi vaihdella eri vuosien sisällä suuresti. Tulojen ja muuttuvien kustannusten pitää jäädä kattamaan kiinteitä kustannuksia kuten poistoja, lämmitys-, sähkö-, palkka-, vakuutus- yms. kustannuksia, jotka ovat suurin piirtein samansuuruisia kuukausi tai vuositasolla.

Katetuotto ja liikevoitto ovat lähes samaa tarkoittavia asioita, ja ne eivät huomioi keinotekoisia tilinpäätössiirtoja, eikä muita välillisiä kannattavuuteen vaikuttavia tunnuslukuja, jotka kompensoituisivat, eli niiden taloudellinen hyöty häviäisi viimeistään viiden vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä. Katetuotto on johdon laskennan tunnusluku, ja liikevoitto virallisen tuloslaskelman tunnusluku. (Jormakka, Koivusalo, Lappalainen & Niskanen 2009.)

2.2 Kustannuslaskenta

Kustannuslaskentaa voidaan hyödyntää mm. säilörehun tuotantokustannuksen laskennassa tai työtehtävien mukaisten kustannusten ja siihen käytetyn ajan välisen yhteyden avulla saatua työn tuottavuutta arvioitaessa.

Tässä kustannuslaskennan esimerkkinä on säilörehu, koska se on tärkein kannattavuuden turvaaja luomulypsykarjataloudessa. Säilörehuntuotannon kannattavuudessa on suuria eroja sen mukaan, tehdäänkö työ itse vai vieraalla urakoitsijalla. Jos tila omistaa esimerkiksi niitto-paalaus-kaluston ja tekee työn kokonaan omana työnä, voidaan työn kannattavuutta selvittää seuraavan osamäärän ja siitä saatavan suhdeluvun avulla (Jormakka ym. 2009.):

((Kaluston arvon € – jälleenhankinta-arvo €)- myyntivoiton verotus))- (huoltokustannukset + muut kustannukset kaluston taloudellisena pitoaikana
vs Vieraaseen työhön menevät kustannukset (kaikki kustannukset, jotka yrittäjä laskuttaa)

Jos vieraan työn kustannukset ovat suuremmat kuin osamäärän osoittajan arvo, kannattaa oman kaluston hankinta. Jos urakoitsijan laskutukset kymmenen vuoden periodilla ovat pienemmät kuin osoittajan tunnusluku kaluston taloudellisen pitoajan päätyttyä, ei oman kaluston hankinta kannata. Kymmenen vuoden periodilla voi siis omana työnä tehty säilörehunkorjuukin kannattaa, vaikka yleisesti näin ei uskottaisikaan.

Koneinvestointi maksaa paljon, koneen käyttöikä sekä jälleenmyyntiarvo vaihtelevat, kuten myös koneen huoltokustannukset. Omana työnä suoritettu säilörehunkorjuu edellyttää kaluston tuntemusta ja sen huollon osaamista. Näiden seikkojen avulla on mahdollisuus säilyttää sen jälleenmyyntiarvo suurena mahdollisimman pitkään, ja kenties oman kaluston hankinta kannattaa.

Vieraan työn kustannukset rajoittuvat vuositasolla niiton, paalauksen ja muihin paalaukseen liittyviin muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin, kuten muovikustannukseen, koneen kulumiseen, polttoaine- ja palkkakustannuksiin. Urakoitsija huomioi nämä kustannukset laskutuksessaan, ja ne ovat usein ylihinnoiteltuja.

Jos työkustannukset ovat pienemmät vieraalla teetettynä kuin itse tehtynä, on omana työnä suoritettu säilörehunkorjuu siltä osin kannattamattomampaa kuin urakoitsijalla sama työ suoritettuna. Työn tuottavuudessa voi lisäksi olla eroa, jos säilörehunkorjuu tehdään omana työnä, mutta sen liiketaloudellinen merkitys on vähäinen. (Jormakka ym. 2009.)

2.3 Panos-tuotos -analyysi

Produktionismi eli sadon tuottokyky kuvaa tuotantopanosten ja niiden eteen tehdyn työn arvoa, suhteutettuna määrällisesti sekä laadullisesti hyvään säilörehusatoon. Kustannuksia aiheutuu siemenistä ja tuotantopanoksista, kuten kalkista ja muista maan parannusaineista, joita lohkoille on käytetty.

Luomusäilörehussa luonnonvarat kuten vesi ja aurinko eivät aiheuta kustannuksia, mutta vaikuttavat kylläkin sadon määrään ja laatuun niiden oikeassa suhteessa. Kun vettä ja lämpöä on kasvin käytössä sopivassa suhteessa, kasvi kasvaa ja tuottaa riittävästi satoa. Tällöin se tukee luomuyrittäjyyden sadontuottokykyä ja kannattavuutta verrattuna suuremmilla tuotantopanoksilla tuotettuun väkilannoitettuun säilörehuun verrattuna. Voidaan sanoa, että ilmaiset luonnonvarat merkitsevät enemmän laadullisesti ja määrällisesti hyvän säilörehunsadon muodostumisessa kuin väkilannoitteet, jos maan kasvualusta on viljava.

Sadon tuottoa voidaan mitata vasta lopullisesti maidon määrällisen tuotannon muodossa, sillä hyvä varastossa oleva sato kerryttää tuloa maidon myyntituloina, jotka määrällisesti ja laadullisesti riittävästä sadosta ovat parempia, kuin tilanteessa, jossa rehun omavaraisuutta ei pystytä turvaamaan esim. varastotappioiden ja laadun heikkenemisen johdosta.

Jos tila joutuu ostamaan rehua, heikentyy edelleen sadon tuottokyky. Siitä edelleen seuraa maidon tuotantokustannusten nousu, mikä heikentää luomutilan kannattavuutta. Tuotantopanoksista lannoitteet ja muut tuotantopanokset ovat kallistuneet 10 - 35 % lyhyen ajan kuluessa. Jos siis luomuviljelyn sadontuottokykyä aiotaan parantaa, on luomumaito paljon kilpailukykyisempi vaihtoehto kuin tavanomaisesti tuotettu maito. Luomumaidosta saadaan parempaa hintaa kuin tavanomaisesti tuotetusta maidosta ja lisäksi paremmat luomutuet lisäävät vielä luomumaidon kannattavuutta suhteessa tavanomaisesti tuotettuun maitoon. (Jormakka ym. 2009.)

2.4 [Taloudellisuus](#)

Oikeaan aikaan tehty investointi, jolla haetaan tuotannon laajuuden kasvattamista ja investoinnin alhaista hintaa, lisää tilan kannattavuutta varsinkin, jos investoinnit osoittautuvat myöhemmin tuottaviksi. Hankintahinnan ja jälleenmyyntiarvon erotus kerryttää myyntivoittotuloja ja lisää investoinnin kannattavuutta, jos investoinnin senhetkinen arvo on realisoitavassa myymälä. Tuottojen hyöty korostuu laajuuden, tehokkuuden, yms. kannattavuutta pitkällä aikavälillä turvaavien tekijöiden muodossa. Jos arvon alenema investoinnista tehdään korkealla verokannalla ja myyntivoitto alhaisella verokannalla lisää se vähän tilan kannattavuutta.

Kulut voidaan pitää aisoissa esimerkiksi toteuttamalla rakennusinvestointi omana työnä. Kannattavien koneinvestointien myötä tilan tuottavuus kohoaa ja samalla konekustannukset alenevat. Pellon kasvukunnosta huolehtiminen sisältää seuraavia asioita ja vaikuttaa tilan kannattavuuteen paljon:

Perusparannus kuten ojitus, lannoitus on oltava kunnossa, jotta pelto voi kasvaa. Viljelykierto lisää kannattavuutta, koska se kohottaa maan ravinnetilaa, torjuu rikkaruohoja, jotka pienentäisivät sadon määrää ja laatua. Uuden viljelykasvin sadon tuottopotentiaali paranee seuraavina kasvukausina, joka lisää edelleen tilan kannattavuutta.

Maan viljavuutta ylläpidetään biologisia, fysiologisia ja kemiallisia ominaisuuksia parantaen, jotta pellon viljavuus ja hyvä maan rakenne varmistaisivat kasvien sadontuottokyvyn. Kokonaisuudesta käytetään nimitystä ekologinen tuotantokulttuuri.

Ulkoinen yrittäjäyys ja sosiaalinen verkostoituminen ovat osa yrittäjän arkea ja vaikuttavat työn suunnitteluun, toteutukseen ja työssä jaksamiseen. Tilaneuvojilta kysytyt vinkit, kollegoiden viljelykokemukset sekä omat havainnot luovat sosiaalisen tuotantokulttuurin rungon. Oman tilan taloutta tukevilla ratkaisuilla voit vaikuttaa tilan kannattavuuteen ylläpitävästi ja sosiaalinen tuotantokulttuuri tukee hyvin taloudellista ja teknistä puolta. (Jormakka ym. 2009.)

2.5 [Voitot](#)

Voitot jaetaan yrittäjäperheessä puolisoiden kesken puoliksi, ja pääomatulon ja ansiotulon väli-
suhteita voit säädellä valitsemalla joko 20 % tai 10 % pääomatulonlaskentaperusteen. Tämä
tarkoittaa sitä, että yrittäjäpuolisoiden kokonaisetua ajatellen kannattaa valita laskentaperuste,
jolla kokonaisverorasitus puolisoiden verotettavien tulojen mukaan tulee pienemmäksi.

Jos toisella puolisoilla on suuret ansiotulot ja yrityksen tulos on pieni, voi olla kannattavampaa
valita ansiotuloon enemmän kohdentuva verotus. Ansiotulon ja pääomatulon kokonaisveropro-
senti olisi tällöin pienempi.

Voitot kartuttavat omaa pääomaa, vähentävät vieraan pääoman tarvetta, lisäävät käteismaksuva-
raa ja paikkaavat yksityistalouden menoeriä, joiden maksuun tappiollisen tuloksen myötä ei olisi
varaa. Yritys ei menesty kauan, jos tulos on vuodesta toiseen tappiollinen. Voiton täytyy lisäksi
riittää vielä yksityistalouden menoihin, jolloin voittoa tulisi olla niin paljon, että ne kattavat
myös yksityistalouden kustannukset. (Tomperi 2010, 23 - 24.)

2.6 [Tappiot](#)

Maatalousyrittäjä voi vähentää tappioita seuraavan vuoden verotuksessa, eli hän hyötyy sen
vuoden tuloveroprosentin verran verotuksessa. Tappioita voi vähentää tilikautta seuraavien
kymmenen tilikauden aikana voitollisesta tuloksesta.

Tappio aiheutuu, kun tuotot eivät riitä kattamaan kuluja. Tulosta voidaan parantaa keinotekoi-
sesti mutta koska tappion voi vähentää, niin ylipoistoja ei aina kannata käyttää tappion välttämii-
seen, koska veroetu saavutetaan seuraavina tilikausina korkeamman verokannan myötä. Jos tap-
pion vähentämivuonna tai seuraavina vuosina on korkeampi verotus, on ylipoisto, joka pienentäisi
tappiota siis kannattamaton. Tappioita voi vähentää kymmenen vuoden ajan yrityksen voi-
tollisesta tuloksesta, mutta jos tila tuottaa jatkuvasti tappiota, ei voi hyödyntää veroetua. Silloin
tappiot jäävät kokonaisuudessaan voimaan rasittamaan yrityksen kannattavuutta. Poistoeroilla-
kaan ei olisi tällöin enää merkitystä. (Tomperi 2010, 23 -24.)

2.7 [Tuloksellisuus](#)

Mitä enemmän yritys tekee tulosta sitä kannattavampi se on. Taseen varallisuuden avulla voi muuttaa tilikauden tulosta keinotekoisesti paremmaksi, mutta varsinainen tuloksellisuus on sama asia kuin liikevoitto. Tulojen jaksottaminen ei tarjoa kuin lyhyen aikajakson verohyödyn, joka menetetään varausten tuloutuksessa. Hävikki kuten rehun säilöntä- ja varastotappiot, alentuneet myyntitulot, kallistuneet tuoteostot ja siitä aiheutuvat kustannukset ovat tavallisimmat syyt, jotka alentavat luomutilan tuloksen tekokykyä. Myyntitulot jäävät tällöin pienemmiksi kuin tilanteessa, jossa hävikkiä ei syntyisi. (Tomperi & Edita Publishing Oy 2006.)

2.8 [Tuottavuus](#)

Investoinnit, riittävän suuri oma työpanos ja rehuntuotannon kannattavuus ovat mm. asioita, joilla tuottavuutta voidaan parantaa. Investoinnit lisäävät pitkällä aikavälillä yrityksen kannattavuutta, jos investoinnista saatava mahdollinen myyntivoitto ja vuotuiset investoinnin nettotuotot ovat suuremmat kuin investointia varten otetun vieraan pääoman korkokustannukset ko. tarkasteluajanjaksona. Tällöin investointi on siis kannattava. Korkojen taso vaihtelee vuosittain ja lisäksi voivat muuttua myös lainaehdot, joita pankit myöntävät. Euroopan taloussuhdanteilla on oma vaikutus pankkien myöntämiin lainehtoihin niin, että laskusuhdanteessa pankit joustavat lainehdoissa. Tämä merkitsee sitä, että lainan korko on alhaisempi. Nettotuotto on arvionvarainen tunnusluku, mutta oikein arvioituna se kumuloituu yrityksen tulokseen.

Jos investointiin on otettu paljon velkaa, matala korkotaso tukee investoinnin kannattavuutta. Silloin investoinnin vuotuisen tuoton ei tarvitse olla niin suuri, ei myöskään myyntivoiton. Työtä mahdollisimman paljon itse tekemällä säästää palkkakustannuksissa. Työn organisoinnilla, peltolohkoja suurentamalla ja konekanta uudistamalla voi lisätä työn tuottavuutta, mikä alentaa konekustannuksia.

Pienellä tilalla kaksois- tai tarkkuussilppuri voi olla perusteltu ja usein ainoa oikea ratkaisu rehun korjuuseen, koska esim. noukinvaunu sekä paalaimet maksavat paljon, eikä koneiden tehokkuudesta ja työn tuottavuudesta saada viitteitä niiden hankinnan puoltamiseen vasta kun suuremmilla pinta-aloilla. Siitä huolimatta monet tilat hankkivat suuria koneita, koska ne arvioivat, että oma jaksaminen säilyy hyvänä pitempään, eikä säilörehunkorjuun työn laatu ja tuottavuus kärsisi. Jos työtä ei jaksata tehdä itse kunnolla, voi edullinen konekanta heikentää tilan kannattavuutta korjuun hitauden tai sen epäonnistumisen takia.

Jos rehunkorjuu pinta-alat ovat suuria ja sääriskin osuus rehusadon laadullisen turvaamiseen käy mahdolliseksi, on ajosilppuri ja vieraan työvoiman käyttö tehokas ja yksilökustannukseltaan halpa rehunkorjuumuoto suurilla tiloilla. Vieraan työn työkustannukset ovat korkeita, mutta sääriskin kohdalle sattuesssa sadon laatu menetettäisiin. Kerrannaisvaikutusten myötä se alentaisi maidon myyntituloja, ja menetykset olisivat taloudellisesti merkittäviä. (Jormakka ym. 2009.)

2.9 [Vakavaraisuus ja maksuvalmius](#)

Yrityksen tulisi hoitaa menonsa käteisrahalla eli ns. kassarahalla, jos se on mahdollista. Vieraan pääoman korkokustannus on tällä hetkellä matalampi kuin vaikkapa 5 - 10 vuotta sitten, mutta siitä huolimatta pitkä aikaväli kasvattaa korkokuluja joka tapauksessa. Omaa rahaa sijoittamalla yritykseen voi yritys lisätä omaehtoista rahoitusta ja turvata vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta.

Oman pääoman tuotto-%: $\text{Tilikauden tulos} / \text{oma pääoma} \times 100 \%$ Tuloksen tulisi olla vähintään muutaman prosentin luokkaa. Tämä tarkoittaa omalle työlle laskettua vuotuista tuottoa tai sijoitetun pääoma tuottoa. (Tomperi ym. 2006.)

2.10 [Omavaraisuus](#)

Oma pääoma / Vieras pääoma tulisi olla vähintään 20 %, jotta yritys ei olisi jatkuvassa vieraan pääoman tarpeessa. Maatalousyrityksissä omavaraisuutta ei voida mitata niin selvästi kuin muilla toimialoilla, koska niiden toimintaa harvoin rahoittaa muut tahot kuin pankki. Yritykset ovat myös niin suuria, että niiden on usein pakko turvata rahoitusjärjestelyt pankista, elleivät muodosta yhtymiä. Siksi suurella velalla ja korkorasituksella ei voi harjoittaa kovin varmalle pohjalle rakennettua yritystoimintaa. Tällöin ainoaksi vaihtoehdoksi jää yrityksen muuttaminen osakeyhtiöksi tai yhtymäksi. (Tomperi ym. 2006.)

3 LUOMUMAATALOUSOPPAAN LAATIMINEN

Toiminnallinen opas arkistoidaan koululle, ja opasta voivat hyödyntää maatalousyrittäjät. Oppaan avulla voi maatalousyrittäjä saada nykypäivän haasteisiin uutta ja kehityksellistä tietoa. Tilojen, yhdistysten ja yritysten maatalouden toimintaympäristön kokonaisvaltainen kehittäminen on iso missio, ja tähän asiaan luomuopas tarjoaa tietoa.

Johdanto valmistelee lukijan aiheeseen, teoriaosuudessa tuon esille aiheeseen sopivan kirjallisuuden (viitekehysten) avulla oikean kvalitatiivisen pohjan empiirisen kehittämistehtävän laati- miselle. Työssä teoria ja käytäntö nivoutuvat yhteen siten, että teoriaosuus pohjautuu viiteke- hyksen kriteerit täyttävään kirjallisuuteen sekä Internet- ja lehtiaineistoon. Tekijän omia ajatuk- sia ei kerrota omina kappaleina, vaan ne nivoutuvat yhteen kunkin kappaleen teoriaosuuden kanssa ja tukevat näin toinen toistaan.

Opas pohjautuu teoreettiseen viitekehukseen ja kehityksellinen osuus tukee kvalitatiivisen tut- kimuksen luonnetta ja tarkoitusta, jossa sovelletaan teoriaperustaa käytäntöön eli maatalousyrit- täjyyteen. Omat kokemukset ja havainnot pohjautuvat käytännön kokemuksiin viljelytyössä, joten yrittäjä voi oppaan kehittämistehtävään ja pohdintaosuuteen perehtymällä kehittää toimin- taansa kannattavammaksi.

Kehittämistyönä laadittava opas on siis luonteeltaan kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen kriteerit täyttävä, jonka sisältö rakentuu jo olemassa olevan tiedon varaan. Opas antaa uusia nä- kökulmia luomuviljelyyn siirtymistä suunnittelevalle tai toimintaansa kehittävälle tilalle kannat- tavuuden huomioimisessa. Oppaassa olen käyttänyt asiayhteyteen eli luomutuotannon kannat- tavuus-kriteereiden tarkasteluun sopivaa teoreettista viitekehystä, joka on kirjallisuuden osalta vanhaa, mutta tieto on edelleenkin voimassa olevaa, koska tämä tieto ei ole muuttunut 2000 ei- kä 2010-luvulla. Verkosta, aikakausi- ja sanomalehdistä saadut tiedot ovat tuoreita, samoin Sot- kamossa pidettävästä luomuseminaarista kerätty tieto, josta ei saanut juurikaan uutta tietoa opinnäytetyöraporttiin tai luomumaatalousoppaaseen. Seminaari sai kuitenkin ajattelemaan ja tekemään luomuoppaasta tietopankin maatalousyrittäjille.

Toiminnallisesta opinnäytetyöprosessista johtuen opas ei tuo uutta tietoa tutkimusyhteisöille, vaan työ sopii hyödynnettäväksi viljelytyötä tekeville yrityksille sekä tiloille, jotka voivat tutustua kiinnostuksensa mukaan työn sisältöön Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjaston kautta.

Oppaassa esitettyjen liikeloudellisten päätelmien avulla viljelijä voi tehdä tilan kannalta mm. edullisia myynti-, osto ja verotusratkaisuja, jotka parantavat kannattavuutta sekä absoluuttisesti usean vuoden ajalla sekä väliaikaisesti yhden vuoden periodilla. Oppaan avulla viljelijän on mahdollisuus saada uutta tietoa siitä, kuinka yrittäjä voi harjoittaa kannattavaa luomulypsykarjataloutta.

Oppaassa esitetään käytännön toimenpiteitä, millä tavoin luomulypsykarjatilán kannattavuutta voi lisätä. Kannattavuuteen vaikuttavat asiat voivat olla viljelijästä riippumattomia tai keinoja, joilla viljelijä voi itse parantaa kannattavuutta. Ympäröivän sidosryhmän asettamia säädökset ja lait vaikuttavat myös tilán liikeloudelliseen menestymiseen. Opas toimii lisätiedon lähteenä, ja se ei korvaa neuvojilta, eikä muilta viljelijöiltä saatuja vinkkejä, joilla on alalta pitkän aikavälin kokemus toimenkuvasta ja henkilöstä riippuen.

Kannattavuuden tarkastelu rajoittuu viljelytekniiseen, liikeloudelliseen ja yhteiskunnalliseen tarkastelunäkökulmaan ja kehityksellisessä osuudessa annan vastauksia, kuinka viljelijä voi välittömästi tekemiensä tai välillisesti ulkopuolisten sidosryhmien tekemien ratkaisujen pohjalta luoda kannattavaa luomuviljelyä. Opas muodostuu johdannosta, teoreettisesta aiheen tarkastelusta ja kehittämistehtävästä, jossa kerrotaan käytännön toimintamalleja, tavoitteita ja keinoja kuinka kannattavampaan luomuyrittäjyyteen päästään luomulypsykarjataloudessa. Haastatteluihin ei ole tuntunut olevan tarvetta, eikä siis Case -tapaukseenkaan, koska teoriatiedon ja aiheeseen sopivan kirjallisuuden ja oman käytännön työkokemukseni ansiosta oppaan teoria ja kehittämistehtävä vastaavat tarkoitustaan. Ne tuovat uusia näkökulmia luomuviljelyyn, ilman aikaa kuluttavia ja turhauttavia haastatteluita, joista ei hyödy kirjoittaja(haastattelija) eikä yrittäjä.

4 TULOKSET

Opinnäytetyöraportti on tärkeä osa toiminnallisen opinnäytetyön prosessia. Tietoperustana on luomuuoppaan teoretietoa, jonka avulla olen laatinut maatalousyrittäjyyteen perustuvan liiketalouden opiskelijoille suunnatun raportin. Raportin avulla liiketalouden opiskelijoilla on mahdollisuus kehittää omaa ammattilista identiteettiään maatalousyrittäjyyden näkökulmasta.

Opinnäytetyöraportissa olen pyrkinyt puolestaan tuomaan maatalouden kannattavuuden terminologiaa esille, niin että raportti tukee laadullisen tutkimuksen kriteerejä. Yritykselle kohdennettu tieto löytyy kuitenkin ainoastaan luomumaatalousoppaasta. Teoreettisen viitekehyksen nojalla sekä opinnäytetyöraportin että luomumaatalousoppaan tiedot ovat lähdeaineistoon pohjautuvia sekä yleistettäviä käytännön viljelijän arkeen, jolloin tutkimuksen yleistettävyys ja totuudenmukaisuus toteutuvat sekä raportissa että oppaassa.

Luomumaatalousoppaan avulla varmistetaan opinnäytetyöprosessin toiminnallinen tarkastelu. Opas on tarkoitettu luomulypsykarjaryrittäjille, koska se pyrkii tuomaan luomumaatalousyrittäjyyden kannattavuuskriteereitä esille. Opas kertoo myös siitä, miten monimuotoista on kannattavan luomumaatalousyrittäjyyden aikaansaaminen. Oppaan toiminnallisen luonteen vuoksi tiedeyhteisöille tutkimuksesta ei ole apua heidän toimintaansa ajatellen, koska pääpaino tutkimuksessa on laaditussa luomumaatalousoppaassa, eikä opinnäytetyöraportissa.

Tutkimus pohjautuu siis luotettavaan lähdeaineistoon, vaikkakin osittain vanhaan, mutta silti ajantasaiseen tietoon. Kauas menneisyyteen pohjautuva kirjallisuus on siis sovellettavissa oppaan asiasisältöihin tiedon luotettavuuden ansiosta. Haastatteluihin ja Case -tapaukseen ei näyttänyt olevan tarvetta, koska aiheeseen sopivan kirjallisuuden ja oman käytännön työkokemuksen avulla tutkimuksen laadulliset kriteerit myös täyttyvät.

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Tässä yhteydessä laadittu luomumaatalousopas on hyvin teoreettinen, jossa teoria-aineiston avulla esitetään pelkästään toiminnan kehittämisehdotuksia. Työ ei sovellu tieteelliseen käyttöön, eikä se perustu aiempiin tutkimuksiin, sen suppean lähdeaineiston ansiosta. Oppaaseen perehtymällä toiminnan kehittämisestä kiinnostuneet alan toimijat voivat hyödyntää sitä ammatissaan.

Oppaassa on maatalousyrittäjyyden kannattavuuden kehittämisehdotuksia, jotta yrittäjät voivat lisätä kannattavuutta yritystoiminnassaan. Oppaassa esitetään lukuisia tekijöitä, joilla tilan toimintaa voi kehittää ja luoda toiminnasta kannattavampaa. Oppaassa käytetty aineisto on suppeaa, mutta sen avulla on koottu moniulotteinen ja paljon tietoa sisältävä tietopaketti.

Opinnäytetyön tekijänä olen hankkinut oppaan tietoni kirjallisuudesta, verkosta sekä sanomalehdistä, olen osallistunut aihetta sivuvaan luomuseminaariin, josta olen ottanut lähde- sekä lainausviitteiden mukaisesti aineistoa työhöni. Käsittelen tietoa oppaassa muuttamatta sen sisältöä, toisin sanoen asioiden merkitystä, mutta tuon ilmaisuissa esille työn keskeisen päätarkoituksen eli kannattavuuden jokaisessa asialuvussa. Kannattavuuden pohjan tarkastelu luodaan teoriaosuudessa ja toimenpiteet, havainnot tai puutteet/kehittämisehdotukset tuon esille kehittämistehtävässä. Työstä ei tehdä Case -tapausta lainkaan, vaan työ on kokonaisvaltainen luomumaitotilan opas, jonka pohdintaosuuden avulla voivat aiheesta kiinnostuneet yrittäjät lisätä tilan kannattavuutta oman kiinnostuksen ja aktiivisuuden myötä.

Seuraavassa kerron liiketaloudellisten tunnuslukujen avulla, kuinka opiskelijat voivat puolestaan kehittää omaa ammatti-identiteettiään maatalousyrittäjyyteen perehtymällä.

Tilikauden budjetointi

Katetuotolla ei ole merkitystä yrityksen kannattavuudelle suoraan, vaan sen merkitys perustuu esimerkiksi sen avulla laadittujen budjettien ja osabudjettien laatimisessa ja suunnittelussa. Katetuotto kertoo pelkästään, miten kannattavaa yrityksen jokapäiväinen toiminta olisi, jos elettäisiin ideaalimaailmassa. Katetuotto ei pysty huomioimaan edes kiinteitä kustannuksia, joiden taso vaihtelee eri vuosina muuttuvien energia-, vuokra- yms. kulujen vuoksi. Katetuotto on huono kannattavuuden selvittämisen tunnusluku myös siksi, että se ei ota huomioon kustannusten suuruusluokan muutoksia. Katetuotto ei huomioi tuotannon suunnittelua, sattumia (halvat ostot), ulkopuolisten sidosryhmien toimintaa lainsäädännön muodossa eikä yleistä hintatasoa tuotteilla tai palveluilla. Vähittäisliikkeet, jalostajat ja toimitusketju hinnoittelevat tuotteensa ja suunnittelevat ostonsa niin, että yritystoiminnan voiton tavoittelussa ei oteta huomioon alkutuottajan asemaa, koska tuotantokustannukset ovat kannattavan tuotannon aikaansaamiseksi liian korkeita ilman toimitusketjun arvonnlisäyksen epätasa-arvoakin.

Kustannusten hallinta

Yrityksen kulut ovat karanneet käsistä jo aikapäivää sitten. Tavaraostot ovat kallistuneet alv-korotuksen (23 → 24 %) ja vähittäisliikkeiden suuren voiton tavoittelun vuoksi. Investoinnit ovat kallistuneet, mutta kohonnutta hintatasoa kompensoivat mm. investointivaraus, jonka suuruus investoinnin jälleenhankinta-arvosta on vähennettävissä täysimääräisesti jo investointivuonna, jolloin veroetu seuraavan vuoden verotuksessa voidaan saavuttaa. Kaluston hinnan nousu rasittaa puolestaan yrityksen taloutta täysimääräisesti. Voidaan sanoa, että kallistuneet kustannukset ovat syy huonontuneeseen kannattavuuteen myös investointihankinnoissa.

Kustannukset työn luonteen mukaisesti jakamalla voi yritys käyttää apuna kustannuslaskentaa, ja parantaa työn suunnittelun avulla työn tuottavuutta sekä sen kustannuksia. Voidaan sanoa, että työntuottavuutta nostamalla ja kannattavia investointeja tekemällä voi tilan kustannukset pitää aisoissa ja parantaa pitkän aikavälin kannattavuutta.

Kustannustehokas tuotanto

Luomulypsykarjataloudessa on mahdollisuus saada pienillä kustannuksilla tuotettua maitoa, kun ilmaiset luonnonvarat vesi ja aurinko pystytään hyödyntämään mahdollisimman edullisesti halpoja lannoitusmenetelmiä hyödyntäen. Kun yritys ostaa halpoja biologisia lannoitteita tai käyttää tuhkaa, viljelee apilaa, huolehtii pellon perusparannuksesta sekä muokkaustavasta tai sen ajankohdasta, voi nurmikasvi tuottaa viljavilla maalajeilla lähes yhtä hyviä hehtaarisatoja kuin tavanomaisessa viljelyssä. Panos-tuotos -suhde on tällöin huomattavasti parempi luomulypsykarjatalouden harjoittajilla kuin tavanomaisesti tuotetussa maidossa, joka lisää luomulypsykarjatalouden kilpailukykyä verrattuna suuremmilla tuotantopanoksilla ja alhaisemmalla maidon myyntihinnalla voimaperäisviljelyllä tuotettuun maitoon. Voidaan sanoa, että luomuviljelyssä tuotettu maito on ainoa oikea tapa tuottaa maitoa Suomessa.

Taloudellinen yrittäjäyys

Halvalla korolla kannattaa tehdä investointeja, jos ne ovat kuitenkin ennen pitkää tehtävä yrityksen jatkuvuuden ja kannattavuuden varmistamiseksi. Investointiin tulee hakea avustuksia ja työ tulee tehdä mahdollisimman paljon omana työnä, jotta maksimaalinen hyöty saadaan siirrettyä yrityksen tulokseen. Rakennusinvestointeihin on saatavissa parempia tukia, kuin esim. koneinvestointeihin.

Kustannukset tulee pitää muuten kurissa ja turhia investointeja on vältettävä. Säästää ei kannata siis työn tuottavuuden heikkenemisenä, oman jaksamisen vaarantumisena tai sen vuoksi, että pellon sadontuottokyky huononee, jos perusparannustöitä ei tehdä kunnolla. Oikeaan aikaan tehdyt investoinnit, edulliset ostot ja taloudelliset työmenetelmät ovat maksuvalmiutta parantavia, ja yrityksen kannattavuutta lisääviä toimia euromääräisesti tarkasteltuna.

Suunnittelemalla parannat kannattavuutta

Investoinnit voivat olla tuottavia ja niillä voi parantaa tilan tulosta. Työtä suunnittelemalla ja työtä mahdollisimman paljon itse tekemällä voi alentaa kustannuksia samoin kuin tekemällä suuria kertaostoja ja ottamalla esim. paljousalennuksia. Taloudellisuus ja tuottavuus ovat hyvin pitkälle sama asia, mutta näkökulman tarkasteluun on tuottavuudessa työhön käytetty aika/työvaihe, joka yhdistetään työstä aiheutuneeseen arvion tai laskelman avulla saatuun kustannukseen. Taloudellisessa mielessä tarkasteltuna tarkoitetaan vain tuotot - kustannus -ajattelua, eikä esimerkiksi aikaa säästämällä saavutettua rahallista merkitystä yrityksen kannattavuudelle oteta lainkaan huomioon. Kun käytetään käsitettä työn tuottavuus, huomioidaan myös työssä säästyvä aika tilan kannattavuutta lisäävänä tekijänä.

Tuloksen vaikutus yritystoimintaan

Voittoja kannattaa sijoittaa esimerkiksi rahastoihin ja niitä täytyy käyttää usein yksityistalouden menojen kattamiseen. Voidaan siis sanoa, että yritys ei voi toimia kovinkaan monta vuotta tappiollisena, koska tällöin joudutaan ottamaan vierasta pääomaa, jolloin yksityistalouden kustannustaakka rasittuu entisestään. Seurauksena siitä on lisävelan tarpeen ottaminen, mikä rasittaa edelleen maatalousyrityksen taloutta. Voittojen avulla voi tehdä myös edullisia verotusratkaisuja, joilla voi pienentää verotusta. Voittojen avulla osakeyhtiömuotoiset yhtymät voivat pienentää osakkeen ostohintaa, saada uusia omistajia, ja sitä kautta uutta vettä myllyyn ja tehdä edelleen parempaa tulosta.

Tappiot voivat olla yritykselle taloudellisesti myös plusmerkkisiä, kun yrityksen kuluosuus jaksetaan tilikaudella, jolloin on alhaisempi verokanta, kuin sitten sinä vuonna, kun yritys vähentää tappion puolestaan korkeammalla verokannalla. Tällöin tappiota käytetään paremman tuloksen aikaansaamiseen. Jos tappioita vähentää 10 vuoden aikana korkeammalla verokannalla kuin kyseisenä tilikautena, hyödyttävät tappiot yritystä tappion vähentämivuosien veroprosenttien verran.

Tuloksellisuus on sama asia kuin kannattavuus ja sitä voi parantaa keinotekoisesti, mutta pitkän aikavälin kannattavuus tarkoittaa samaa asiaa kuin omavaraisuus, hyvä maidon myyntihinta,

pienet palkkakulut, alhaiset korkokulut ja tuottavat investoinnit, jotka parantavat yrityksen tilikauden tulosta.

Pääoma- ja kassarahoituksen suhde

Omavaraisuus eli voitot, omapääoma, rahastot, osakkeet ovat yritykselle tärkeitä, jotta vieras pääoma eli esimerkiksi suuri laina ei aiheuta investoinnin yhteydessä maksuongelmia korkomenojen osalta, eikä yrityksestä tule niin helposti maksukyvyttö. Omavaraisuutta voi parantaa osakeyhtiömuotoisissa maatalousyhtymissä pienentämällä osinkoa, jättämällä voittoja oma pääoman rahastoihin tai tekemällä tuottavia rakennus- tai koneinvestointeja, jotka tuovat pitkällä aikajaksolla yritykselle tuloja ja kartuttavat jaettavaa pääomaa. Tällöin voidaan puhua rahan kiertämisestä investoinnista osakkaille, jota puolestaan ovat valmiita maksamaan osakkeesta enemmän osakeyhtiömuotoisissa maatalousyhtymissä.

LÄHTEET

- Agronet.fi <<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/luomu>>Luettu 18.5.2012.
- Agronet.fi <<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Kasvi>>Luettu 22.7.2012.
- Elämää Pellossa kirjoittajat ja Edita Publishing Oy. 2004. Suomen maatalousympäristön monipuolisuus Edita Prima Oy, Helsinki.
- Holtari, S. Talouselämä.2011.
- Hyvönen V. 2012. Sotkamo-lehti.
- Jormakka R., Koivusalo K., Lappalainen J., Niskanen M. Laskentatoimi. Edita Publishing Oy. Edita Prima Oy, Helsinki 2009.
- Luomuliitto ry <<http://www.luomuliitto.fi>>Luettu 22.8.2013.
- Luomuliitto ry
http://www.virtuaali.info/efarmer/maitotilan_johtaminen/raporttiwisusailorehu.php
 Luettu 4.7.2012
- Luomuliitto ry
<http://www.microsofttranslator.com/officetrans/httpquery.aspx?lcidFrom=1035&lcidTo=1033&lcidUI=1035> Luettu 23.9.2013.
- Maatalouden kannattavuuden laskenta. 2009. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomuksen julkaisuja 199.Edita Prima Oy, Helsinki.
http://www.vtv.fi/files/1919/1992009_Maatalouden_kannattavuuden_laskenta_nettil_1_.pdf Luettu 22.8.2013.
- Palva, R. 2007. Urakointityön hinnat nurmiviljelyssä. TTS Tutkimus. Jyväskylä.
http://autokanta-com-bin.directo.fi/@Bin/cf3c2388793b9da0eaeff155b98d3cd8/1342259699/application/pdf/191372/Reetta_Palva_KoneAgria24.pdf Luettu 22.8.2013
- Pro Agria Keskusten Liitto.2012. www.koodiwebdesign.com Luettu 22.8.2013.
- Rajala, J. 2004. Luonnon mukainen maatalous. Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus. Teroprint Oy, Mikkeli.
- Tiede 7/2012.
- Tiilikkala, K. Ajankohtaisia kasvinsuojeluohjeita. MTT Kasvinsuojelu; Kasvinsuojeluseura ry.
- Tomperi, S. 2010.Yritysvero ja tilinpäätössuunnittelu, 23. - 24. painos. WSOY-Pro Oy
- Tomperi, S. ja Edita Publishing Oy. Kannattavuus- ja kustannuslaskenta. 1.-2.painos. Edita Prima Oy. Helsinki 2006
- YT 22 Investoinnin laskentaopas. Yritä Länsi Uusimaalla. Yrityskehitys. Novago.
http://www.yritystulkki.fi/files/yt22_investoinnin_laskenta_novago.pdf
 Luettu 22.8.2013.

YT 22 Investoinnin laskenta. Business Oulu. Yritystulkki

http://yritystulkki.agileus.fi/files/yt22investoinnin_laskenta_bussoulu.pdf

Luettu 22.8.2013.

Wikipedia vapaa tietosanakirja. http://fi.wikipedia.org/wiki/Todellinen_vuosikorko

Luettu 22.8.2013.

LUOMULYPSYKARJATALOUDEN TYÖKUSTANNUSTEN VERTAILU

Eri työvaiheisiin käytettävä kokonaisaika suhteutetaan jakoperusteisesti kustannuslaskennan avulla niin, jotta voidaan verrata kunkin työvaiheen yksilökustannusta toisiinsa.

1. Säilörehun korjuu ja lannoitus

- niitto, paalaus; 150 h   1 $150/165 \times = 6\ 224$
- pinalannoitus; 15 h $15/165 \times = 622$

Kustannustyyppit (arvoissa voi olla puutteita, mutta logiikka perustellaan)

2. Peltokustannukset

Maan muokkaus ja lannoitus

- kasvien kylvö ja hoito, lannoitus ml.; 70 h $70/250 \times 4888 = 1\ 370$
- sadon kuljetus varastoon; 100 h $100/250 \times 4888 = 1\ 960$
- peltojen kiveäminen ja laidunaitojen teko; 80 h $80/250 \times 4888 = 1\ 564$

3. Yleiskustannukset

Muihin maataloustöihin luetaan seuraavat

- johto- ja suunnittelutyöt; 40 h $40/1660 \times 1000 = \underline{24}$
- tarvikkeiden ostot; 80 h $80/1660 \times 1000 = \underline{48}$
- teiden ja pihojen auraus talvisin; 40 h $40/1660 \times 1000 = \underline{24}$
- maitotaloustyöt (automaattilypsy); 1000 h $1000/1660 \times 1000 = 600$
- rehujen siirrot ja kuljetukset; 500 h $500/1660 \times 1000 = \underline{300}$

4. Rakennus- ja perusparannus kustannukset

Rakennusten ja koneiden kunnossapito vaihtelee paljon eri tilojen välillä

- rakennukset; 40 h $40/160 \times 3523 = 1760 \text{ €}$
- peltojen ojitus; 30 h $30/160 \times 3523 = 1320 \text{ €}$
- peltotiet; 10 h $10/160 \times 3523 = \underline{440 \text{ €}}$
- (yksilöity kustannus)l. koneiden kunnossapito kustannus; 80 h
 $80/160 \times 3523 = \underline{3520 \text{ €}}$

2(2)

(Välillinen ja välitön)	Työkustannukset	12 930 €
(Välitön)	Väkirehukustannus	7000 €
(Välitön)	Pääomakustannukset	8000 €

Ostot	Välittömät hankinnat	<u>3000 €</u>
		<u>-30 930 €</u>

6. Tulot

Maitotulot

Avustukset

+31 940 €

Oman työn palkka= yrittäjäperheentulo = **1 010 €**

Havainto: Tämä yrittäjätuloko pitäisi riittää yksityistalouden kustannusten kattamiseen?

INVESTOINNIN KANNATTAVUUSLASSKELMA

aika (v)	nettotuotto	diskonttauste- kijä	diskontattu nyky- arvo	arvonalenema
1	5 000	0.9523	4 762	238
2	5 000	0.9070	4 535	475
3	5 000	0.8638	4 319	681
4	5 000	0.8227	4 113	887
5	5 000	0.7835	3 917	1083
6	5 000	0.7462	3 731	1269
7	5 000	0.7106	3 553	1447
8	5 000	0.6768	3 384	1616
9	5 000	0.6446	3 223	1777
10	5 000	0.6139	3 069	1931
	+50 000 €		+ 38 606 €	11 404 €

Jos koneinvestointi lyhennettäisiin annuiteettimenetelmällä lainan hoitokulut olisivat 5 % laskentakorkokannalla 14 750 € . Jotta annuiteettimenetelmällä korko ja lainahoitokulut olisivat nettotuottoja pienemmät, tulisi annuiteettilainan korkoprosentti olla keskimäärin kymmenen vuoden aikana 3,88 % $(11404/14750) \times 0,05 = 0,0387 \times 100 \% = 3,87 \%$

Sisäisen korkokannan menetelmä = lainan hoitokulujen max. korkoprosentti jotta investoinnin nettotuotto € (50000) > nettokustannus €(lainanhoitokulut; (25000 +1000))

Laina-aika annetaan päivinä

25000 + 1000 x

50 000 $365/3650 \times 100\% = 5,2 \%$

Havainto :

Jos investointiin otettaisiin lainaa, kymmenen vuoden keskimääräinen korkoprosentti saisi olla max. 5,2 %, jotta investointi kannattaa ja vuotuinen arvioitu nettotuotto olisi arvoltaan lainan hoitokuluja (korot + lainanhoitokulut) suuremmat.

SÄILÖREHUNKORJUUN KANNATTAVUUDEN VERTAILU

Säilörehun tuotantokustannuksen vertailulaskelma, jossa arvioidaan sen kustannuksia itse tehtynä ja ulkopuolisella urakoitsijalla suoritettuna.

Kyseessä on vuoden 2006 laskelma. Vuoden 2005 laskelman mukaan, jos säilörehu korjattaisiin itse, vuotuinen nettokustannus olisi 56 036 €. Oma kalusto maksaa niin paljon, että ulkopuolinen urakointi ja säilörehunpaalaus voi tulla halvemmaksi. Yksi tapa punnita pyöröpaaliin teetetyn rehun kannattavuutta itse tehtynä verrattuna urakoitsijalla teetettyyn rehuun voisi perustua seuraavaan kaavaan.

Vaihtoehto 1

Rehua korjataan tässä tapauksessa paalainkäärijäyhdistelmällä (laskukaava hyödynnettäväksi)

Paalainkäärijäyhdistelmän hankintahinta– (oletettu jälleenhankinta-arvo 10 v. kuluttua) + (myyntivoiton verorasitus €))→

Myyntivoitto kalustosta € + (säilörehun tuotantokustannusten säästö 10 vuodessa €, verrattuna vieraalla teetettyyn työhön, joka tulee edullisemmaksi, koska urakoitsija käyttää laskutuslisää esim. alv))

- **ulkopuolisella urakoitsijalla teetetyn säilörehun tuotantokustannus € 10 vuodessa.** (yleensä kalliimmat kustannukset vrt.. kohta oman korjuun kustannussäästö ja työn laskutuslisä)

Jos kaavasta saatu arvo on positiivinen, niin laite investointi kannattaa, jos taas arvo on negatiivinen, niin laite investointi ei kannata.

OLETUKSIA:

- KORJUUALA SAMA MOLEMMISSA TAPAUKSISSA (50 HA)
- OMA KALUSTO PYSYY SAMANA (EI LAITE INVESTOINTEJA, VAAN KONEEN TALOUDELLINEN PITOAIKA (10v.) VARMISTETAAN HUOLTAMALLA JA KORJAAMALLA)
- VIERAS URAKOITSIJA OLISI KOKO AJAN SAMA ((SAMA VELOITUS) VS. KALLIIMPI TAI HALVEMPI URAKOITSIJA))
- TYÖLLE LASKEMA PALKKAVAATIMUS OLISI SAMA (ESIM. EI PALKKAA LAINKAAN)
- KUSTANNUKSET OLISIVAT TEOREETTISESTI VERTAILUKELPOISIA, VAIKKA KÄYTÄNNÖSSÄ NÄIN EI KOSKAAN OLEKAAN.

Vaihtoehto 2**Urakointihintoja 2006**

Työn hinnoittelussa huomioidaan keskimääräisen yksikköhinnan vaihtelu ($\pm$ keskihajonta) eli eroavaisuudet tuntihinnoittelussa eri urakoitsijoiden välillä)

SR niitto + paalaus + käärintä (sis. verkko + muovi) 15,0 €/paali x 20 paalia/ha =	300 €/ha
Säilörehupaalien kuormaus ja ajo pellolla	36,4 €/ha
Karhotus ja karhojen yhdistäminen (vaihtoehto)	<u>17,3 €/ha</u>
	353,70 €/ha x 50 ha x 10 v = <u>176 850 €</u>

Noukinvaunukorjuu	92,5 €/ha
Heinän ja säilörehun niittomurskaus	32,4 €/ha
Karhotus ja karhojen yhdistäminen (vaihtoehto)	<u>17,3 €/ha</u>
	142,2 €/ha x 50 ha x 10 v = <u>71 100 €</u>

Hinattava tarkkuussilppuri	65,8 €/ha
Heinän ja säilörehun niittomurskaus	32,4 €/ha
Karhotus ja karhojen yhdistäminen (vaihtoehto)	17,3 €/ha
Säilörehun siirtoajo	43,4 €/ha
Säilörehun tasoitus ja tiivistys	<u>36,7 €/ha</u>
	195,6 €/ha x 50 ha x 10v = <u>97 800 €</u>

Ajosilppuri, koko ketju sis. mm. niiton, korjuun, kuljetuksen ja varastoinnin)	
	170,4 €/ha x 50 ha x 10 v = <u>85 200 €</u>

Havainto:

Ottamalla keskiarvo ko. kustannuksista saadaan n. 90 000 maksurasitus kymmenen vuoden ajalta. Tämä tarkoittaa sitä, että jos tila aikoo teettää säilörehunsa urakoitsijalla korjuutavasta riippuen hänen, tulee teettää rehun korjuuta urakoitsijalla enintään n. 60 hehtaarilta/vuosi – 25 hehtaarilta/v, jotta urakointi kannattaa korjuuvaihtoehto tapauskohtaisesti huomioiden. Oman koneinvestoinnin vertailuarvo on siis tässä esimerkissä 69 000 €, ja kannattamattomuutta lisää lisäksi koneen rikkoontumiset, huoltokustannukset ja voiteluainekulut, jotka ovat täysin vältettävissä, jos oma ammattitaito riittää kaluston kunnan ylläpitoon.

Voidaan sanoa, että jos tila hankki oman paalainkäärijäyhdistelmän saa huolto, korjauskustannuksia aiheutua kymmenen vuoden aikana n. 21 000 €, jotta ulkopuolisella säilörehunkorjuu-urakoitsijalla teetetty työ kannattaa riippumatta heidän käyttämästään korjuutavasta.

Lisäksi paalain-käärijäyhdistelmän jälleenhankinta-arvo vähennettynä myyntivoiton verotuksella parantaa oman laiteinvestoinnin kannattavuutta vertailu